

พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

พลอยระดา ภูมิ¹ / ลภัสรดา ศรีระประที² /

ชมพูนุท สงกลาง³ / รัชชัช นันท์⁴ / อัจฉราพร สมภาร⁵

¹ อาจารย์ ประจำสำนักวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, ประเทศไทย

^{2,3,4,5} อาจารย์ ประจำสำนักวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, ประเทศไทย

อีเมล : daow555@windowslive.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย และปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ประชากรที่ใช้ศึกษา คือ นักศึกษาที่ลงทะเบียนในรายวิชาชีวิตกับสิ่งแวดล้อม (GE40001) ปีการศึกษา 2/2558 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ จำนวน 317 คน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ได้จากสูตรของยามานะ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามสถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษา พบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ในภาพรวมอยู่ในระดับที่ พอใช้ ($\bar{x} = 1.60$)

คำสำคัญ : ขยะมูลฝอย พฤติกรรม การจัดการขยะมูลฝอย

Solid Waste Management behavior of Students at Udon Thani Rajabhat University

Ploirada Phumee¹ / Laphatrada Srirapatti² /
Chumpoonut Songklang³ / Rutchut Nuttee⁴ / Atcharaporn Sompan⁵

¹ Assistant Professor, Office of General Education, UdonThaniRajabhatUniversity,Thailand

^{2,3,4,5} Lecturer, Office of General Education, UdonThaniRajabhatUniversity,Thailand

E-mail: daow555@windowslive.com

Abstract

The purposes of the study were to behavior analysis on solid waste management and factors affecting the solid waste management of student at Udon Thani Rajabhat University. Populations were students who study Life and Environment (GE40001), year 2/2558. The Sample of 317 peoples with simple random sampling from the formula's Yamane at the confidence level of 95%. Tool for data collection was questionnaire. Statistical analysis is used were percentage, mean and standard deviation. The research results revealed as follows: fair overview ($\bar{X} = 1.63$) of behavior analysis on solid waste management.

Keywords : Solid Waste, Behavior, Solid Waste Management

บทนำ

ในการจัดการเรียนสอนของมหาวิทยาลัยในกลุ่มวิชาศึกษาทั่วไป ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี มีจำนวน 4 กลุ่มวิชา ได้แก่ กลุ่มวิชาภาษาและการสื่อสาร กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ และกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี โดยในกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ มีวิชาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม คือ วิชาชีวิตกับสิ่งแวดล้อม (GE40001) ซึ่งเป็นรายวิชาที่มีความสำคัญกับนักศึกษา และทุกคนต้องได้เรียนในรายวิชานี้ ประกอบกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ปัญหาสีเขียวสิ่งแวดล้อมถือเป็นปัญหาที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะปัญหาขยะมูลฝอย โดยในรายวิชาชีวิตกับสิ่งแวดล้อมได้มีการสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับมลพิษทางขยะมูลฝอยในบทเรียน เพื่อให้นักศึกษาได้เกิดความตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาด้านนี้ และได้มีการจัดการเรียนการสอนในเนื้อหาที่เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อให้นักศึกษาสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้

และจากสถานการณ์ในปัจจุบันที่ปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่มีความสำคัญ และควรได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในดูแลและมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาทางด้านนี้ร่วมกัน เพื่อให้ปัญหาได้รับการแก้ไขอย่างถูกต้องและประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะปัญหาทางด้านขยะมูลฝอย ซึ่งสาเหตุของปัญหาเกิดจากพฤติกรรมของประชาชน โดยเฉพาะการบริโภค จัดเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหานี้ นอกจากนี้ปัญหาขยะมูลฝอยที่เพิ่มจำนวนมากขึ้นยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยทั้งจากกลิ่นฝุ่นละอองแฉะและเชื้อโรคต่างๆ เมื่อมีจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้นปริมาณขยะก็จะมีจำนวนเพิ่มปริมาณมากขึ้นทุกปี ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินงาน ทั้งการจัดเก็บ การขนส่ง และการจัดการ รวมทั้งงบประมาณที่ต้องใช้จ่ายในการจัดการขยะมูลฝอย ตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทางของการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งทำให้ต้องใช้งบประมาณที่เพิ่มสูงขึ้น ตามปริมาณขยะที่เพิ่มมากขึ้น (เปียชาติ ศิลปะสุวรรณ, 2557)

ดังนั้น สำนักวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่เน้นการพัฒนาท้องถิ่น โดยมีวิชาชีวิตกับสิ่งแวดล้อม มีบุคลากรที่มีความรู้ทางด้านวิชาการ เห็นว่าสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยในปัจจุบันเพิ่มปริมาณมากขึ้นเกิดจากกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์ โดยเฉพาะกิจกรรมการดำเนินชีวิต เช่น การบริโภค และการอุปโภค เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดขยะมูลฝอย และถือว่าเป็นสถานที่ที่มีประชากรรวมตัวกันอยู่เป็นจำนวนมากพอที่จะก่อให้เกิดปริมาณขยะในจำนวนไม่น้อย โดยในแต่ละปีการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีมีจำนวนนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาศึกษาศึกษาทั่วไป ไม่น้อยกว่า 4,500 คน และในปีการศึกษา 2558 มีนักศึกษาที่ลงทะเบียนในรายวิชาชีวิตกับสิ่งแวดล้อม จำนวน 1,516 คน (สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, 2558) ดังนั้นทางคณะผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมของการจัดการขยะมูลฝอยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เพื่อช่วยอธิบายพฤติกรรมการดำเนินชีวิตในการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งสามารถนำความรู้ที่ได้จากการศึกษามาใช้ในการจัดการขยะมูลฝอยให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาชีวิตกับสิ่งแวดล้อม โดยเป็นรายวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม

เมื่อนักศึกษามีพฤติกรรมที่ดีในการดำเนินชีวิตการจัดการขยะมูลฝอยที่ดี มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยมีการลดการเกิดขยะมูลฝอยมีการคัดแยกขยะมูลฝอยและมีการทิ้งขยะให้ถูกต้องและเหมาะสมก็จะทำให้การจัดการขยะมูลฝอยมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

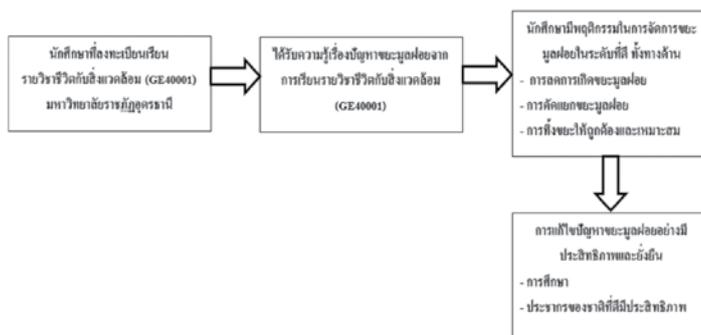
เพื่อศึกษาพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ขอบเขตด้านเนื้อหาของโครงการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ประกอบด้วย การลดการเกิดขยะมูลฝอยการคัดแยกขยะมูลฝอยและการทิ้งขยะให้ถูกต้องและเหมาะสม

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาชีวิตกับสิ่งแวดล้อม (GE40001) ซึ่งเป็นวิชาในกลุ่มวิชาศึกษาทั่วไป นักศึกษาในทุกสาขาต้อง โดยในเนื้อหาของรายวิชานี้มีการสอดแทรกความรู้ในเรื่องของสิ่งแวดล้อม และปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม รวมถึงปัญหาขยะมูลฝอย ในการลงทะเบียนเรียนในรายวิชานี้ทางมหาวิทยาลัยฯ ได้เปิดโอกาสให้นักศึกษาในทุกชั้นปี ทุกคณะ สามารถลงทะเบียนเรียนในรายวิชานี้ได้ทุกปีการศึกษา ซึ่งในแต่ละปีการศึกษาจะมีนักศึกษาที่เรียนในรายวิชานี้ในทุกสาขา ของแต่ละคณะ มาลงทะเบียนเรียนไม่ต่ำกว่า 1,500 คน เช่นเดียวกับปีการศึกษา 2/2558 ที่มีจำนวนนักศึกษา 1,516 คน ดังนั้น ผู้วิจัย จึงมองว่าเมื่อนักศึกษาได้เรียนวิชาที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและได้ทราบถึงปัญหาขยะมูลฝอย นักศึกษาจะมีพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยในระดับที่ดี ทั้งทางด้าน การลดการเกิดขยะมูลฝอยการคัดแยกขยะมูลฝอยและการทิ้งขยะให้ถูกต้องและเหมาะสม เพื่อสร้างประชากรที่ดีและนำไปสู่การแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพในอนาคต

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีที่ลงทะเบียนในรายวิชาชีวิตกับสิ่งแวดล้อม ปีการศึกษา 2/2558 จำนวน 1,516 คน โดยแยกตามอาจารย์ผู้สอน คือ 1) ผศ.พลอยระดา ภูมิ จำนวนนักศึกษา 312 คน 2) ดร.อัจฉราพร สมภาร จำนวนนักศึกษา 261 คน 3) อ.ลภัสรดา ศรีระประที จำนวนนักศึกษา 288 คน 4) อ.ชมพูนุท สงกลาง จำนวนนักศึกษา 384 คน และ 5) อ.รัชชชนันท์ จำนวนนักศึกษา 271 คน (ตาราง 1)

2. ขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้จากการคำนวณตามสูตรของยามานะ (Taro Yamané) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้จำนวน 317 คนเมื่อได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างแล้ว นำขนาดของกลุ่มตัวอย่างมาทำการคำนวณเพื่อหาสัดส่วนประชากร (Proportional stratified random sampling) ของอาจารย์แต่ละท่าน ได้ดังนี้ 1) ผศ.พลอยระดา ภูมิ จำนวนตัวอย่าง 65 คน 2) ดร.อัจฉราพร สมภาร จำนวนตัวอย่าง 55 คน 3) อ.ลภัสรดา ศรีระประที จำนวนตัวอย่าง 60 คน 4) อ.ชมพูนุท สงกลาง จำนวนตัวอย่าง 80 คน และ 5) อ.รัชชชนันท์ จำนวนตัวอย่าง 87 คน (ตาราง 1)

ตาราง 1 จำนวนนักศึกษาที่ลงทะเบียนรายวิชาชีวิตกับสิ่งแวดล้อมของแต่ละหมู่เรียน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

อาจารย์ผู้สอน	จำนวนนักศึกษา (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
ผศ.พลอยระดา ภูมิ	312	65
ดร.อัจฉราพร สมภาร	261	55
อ.ลภัสรดา ศรีระประที	288	60
อ.ชมพูนุท สงกลาง	384	80
อ.รัชชชนันท์	271	57
รวม	1,516	317

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ที่ผ่านขั้นตอนการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านพิจารณาตรวจสอบเนื้อหาว่าถูกต้อง ครบคลุมในเนื้อหา และเหมาะสมระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์งานวิจัย โดยใช้เทคนิค IOC (item objective congruence index) (อ้างถึงในสุวิมลศิริกานันท์, 2546) จากนั้นนำแบบสอบถามไปทำการทดสอบ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา จำนวน 30 คนเพื่อทำการคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามรายด้าน และทั้งฉบับตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยจะยอมรับแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไปซึ่งผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม $\alpha = 0.71$ เนื้อหาของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่เพศอายุชั้นปี คณะ

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแบ่งออกเป็นด้าน 3 ด้าน คือ 1)การลดการเกิดขยะมูลฝอย2) การคัดแยกขยะมูลฝอยและ 3) การทิ้งขยะให้ถูกต้องและเหมาะสม การวิเคราะห์ การวัดระดับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี แบบ Rating Scale 3 ระดับ

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของนักศึกษาในการจัดการขยะมูลฝอย

4. การวิเคราะห์ ใช้วิธีการวัดระดับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี แบบ Rating Scale 3 ระดับการแปลผลข้อมูล ดังนี้

ระดับคะแนน การแปลผล

2.51 – 3.00 ระดับที่ดี

1.51 - 2.50 ระดับที่พอใช้

1.00 – 1.50 ระดับที่ไม่ดี

5. สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6. ผลการศึกษา

ผลการศึกษาสามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1) ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 229 คน (72.24%) เพศชาย จำนวน 88 คน (27.76%) ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ที่ 21 ปี จำนวน 104 คน (32.81%) รองลงมา คือ อายุ 20 ปี จำนวน 98 คน (30.91%) อายุ 22 ปี จำนวน 57 คน (17.98%) อายุ 23 ปี จำนวน 17 คน (5.36%) อายุ 26 ปีขึ้นไป (1.89%) อายุ 24 ปี จำนวน 10 คน (3.15%) อายุ 19 ปี จำนวน 9 คน (2.84%) และ อายุ 25 ปี จำนวน 6 คน (1.89%) (อายุเฉลี่ย = 21.65) ส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 3 จำนวน 129 คน (40.70) ชั้นปีที่ 2 จำนวน 128 คน (40.40 %) ชั้นปีที่ 4 จำนวน 51 คน (16.10%) และชั้นปีที่ 1 จำนวน 9 คน (2.84%) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ อยู่คณะวิทยาการจัดการ จำนวน 171 คน (53.94 %) รองลงมา คือ คณะเทคโนโลยี จำนวน 45 คน (14.20 %) คณะครุศาสตร์ จำนวน 43 คน (13.56) คณะวิทยาศาสตร์ จำนวน 30 คน (9.46%) และคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 28 คน (8.83%)

2) พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

จากการสอบถามเกี่ยวกับ พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี พบว่า ในภาพรวม นักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีมี ระดับการปฏิบัติในการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับที่ พอใช้ ($\bar{X} = 1.60$) โดยด้านที่มีระดับการปฏิบัติที่ดีที่สุด

คือ การลดการเกิดขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 1.67$) รองลงมา คือ ด้านการทิ้งขยะให้ถูกต้องและเหมาะสม ($\bar{X} = 1.59$) และการคัดแยกขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 1.55$) (ตาราง 2) เมื่อศึกษาเป็นรายด้าน ผลการศึกษา ดังนี้

ตาราง 2 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

พฤติกรรมจัดการ ขยะมูลฝอย	ระดับการปฏิบัติ			\bar{X}	S.D.	แปลผล
	ความถี่ n = 5,706					
	เป็นประจำ	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย			
การลดการเกิดขยะมูลฝอย	748	1,026	128	1.67	0.576	พอใช้
การคัดแยกขยะมูลฝอย	1,009	749	144	1.55	0.618	พอใช้
การทิ้งขยะให้ถูกต้องและ เหมาะสม	844	924	134	1.59	0.559	พอใช้
รวม	2,601	2,699	406	1.60	0.584	พอใช้

หมายเหตุ : n = จำนวนครั้งที่ตอบคำถามในแต่ละข้อ

2.1) ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอยมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับที่พอใช้ ($\bar{X} = 1.67$) เมื่อศึกษาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับการปฏิบัติที่ดีที่สุด คือ ท่านให้คำแนะนำแก่เพื่อนบ้านเพื่อให้ช่วยกันลดขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 1.91$) รองลงมา คือ ท่านบอกกล่าวให้สมาชิกภายในบ้านให้ใช้สินค้าที่เกิดขยะน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.76$) ท่านเลือกซื้อสินค้าที่ไม่ก่อให้เกิดขยะมากเกินไปจนความจำเป็น ($\bar{X} = 1.68$) ท่านเลือกซื้อสินค้าที่ไม่ต้องใช้ถุงพลาสติกเกินความจำเป็น ($\bar{X} = 1.67$) และท่านเลือกใช้ถุงผ้าใส่สิ่งของใบเดียวมากกว่า ถุงพลาสติกใบเล็ก หลายๆ ใบ ($\bar{X} = 1.57$) ส่วนข้อที่มีระดับการปฏิบัติที่ไม่ดี คือ ท่านให้ความร่วมมือกันเป็นอย่างดีในการช่วยลดขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 1.45$) (ตารางที่ 3)

ตาราง 3 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย

พฤติกรรมจัดการ ขยะมูลฝอยด้าน การลดการเกิดขยะมูลฝอย	ระดับการปฏิบัติ			\bar{X}	S.D.	แปลผล
	ความถี่ N=317					
	เป็นประจำ	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย			
1. ท่านเลือกซื้อสินค้าที่ไม่ก่อให้เกิด ขยะ มากเกินความจำเป็น	114	192	11	1.68	0.538	พอใช้

พฤติกรรมกรรมการจัดการ ขยะมูลฝอยด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย	ระดับการปฏิบัติ					แปลผล
	ความถี่ N=317			\bar{X}	S.D.	
	เป็นประจำ	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย			
2. ท่านเลือกซื้อสินค้าที่ไม่ต้องใช้ ถุงพลาสติกเกินความจำเป็น	115	193	9	1.67	0.529	พอใช้
3. ท่านบอกกล่าวให้สมาชิกภายในบ้านให้ใช้สินค้าที่เกิดขยะน้อยที่สุด	114	165	38	1.76	0.651	พอใช้
4. ท่านให้คำแนะนำแก่เพื่อนบ้าน เพื่อให้ ช่วยกันลดขยะมูลฝอย	81	182	54	1.91	0.648	พอใช้
5. ท่านให้ความร่วมมือกันเป็นอย่างดี ในการช่วยลดขยะมูลฝอย	178	134	5	1.45	0.529	ไม่ดี
6. ท่านเลือกใช้ถุงผ้าใส่สิ่งของใบเดียวมากกว่า ถุงพลาสติกใบเล็ก หลายๆ ใบ	146	160	11	1.57	0.561	พอใช้
รวม	n = 748	n = 1,026	n = 128	1.67	0.576	พอใช้

2.2) ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอยมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับที่พอใช้ ($\bar{X} = 1.55$) เมื่อศึกษาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับการปฏิบัติที่ดีที่สุด คือครอบครัวของท่านมีการคัดแยกขยะเปียกขยะแห้งออกจากกัน ($\bar{X} = 1.73$)รองลงมา คือ ท่านมีการคัดแยกขยะประเภทแบตเตอรี่โทรศัพท์ก่อนทิ้งลงในถังขยะ ($\bar{X} = 1.62$)ท่านมีการคัดแยกประเภทหลอดนีออน และกระป๋องสเปรย์ก่อนทิ้ง ลงในถังขยะ ($\bar{X} = 1.61$) และ ท่านมีการคัดแยกขยะประเภทวัสดุพลาสติกก่อนทิ้งลงในถังขยะ ($\bar{X} = 1.53$) ส่วนข้อที่มีระดับการปฏิบัติที่ไม่ดี คือ การทิ้งขยะเปียกจะต้องมีภาชนะรองรับเสมอ ($\bar{X} = 1.36$) และท่านมีการคัดแยกขยะเพื่อการจำหน่าย ($\bar{X} = 1.43$) (ตาราง4)

ตาราง 4 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย

พฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย	ระดับการปฏิบัติ					แปลผล
	ความถี่ N=317			\bar{X}	S.D.	
	เป็นประจำ	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย			
1. ครอบครัวของท่านมีการคัดแยกขยะเปียกขยะแห้งออกจากกัน	116	171	30	1.73	0.623	พอใช้

พฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย	ระดับการปฏิบัติ					แปล ผล
	ความถี่ N=317			\bar{X}	S.D.	
	เป็นประจำ	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย			
2. การทิ้งขยะเปียกจะต้องมีภาชนะ รองรับเสมอ	211	98	8	1.36	0.531	ไม่ดี
3. ท่านมีการคัดแยกประเภทหลอด นื้อนและกระป๋องสเปรย์ก่อนทิ้ง ลงในถังขยะ	155	131	31	1.61	0.660	พอใช้
4. ท่านมีการคัดแยกขยะประเภท แบตเตอรี่ โทรศัพท์ก่อนทิ้งลง ในถังขยะ	164	110	43	1.62	0.713	พอใช้
5. ท่านมีการคัดแยกขยะประเภท วัสดุพลาสติกก่อนทิ้งลงในถังขยะ	169	129	19	1.53	0.609	พอใช้
6. ท่านมีการคัดแยกขยะเพื่อการ จำหน่าย	194	110	13	1.43	0.573	ไม่ดี
รวม	n = 1,009	n = 749	n = 144	1.55	0.618	พอใช้

หมายเหตุ : N = จำนวนนักศึกษา, n = จำนวนครั้งที่ตอบคำถามในแต่ละข้อ

2.3) ด้านการทิ้งขยะให้ถูกต้องและเหมาะสม มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับที่พอใช้ ($\bar{X} = 1.59$) เมื่อศึกษาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับการปฏิบัติที่ดีที่สุด คือ ท่านนำขยะเปียกประเภทเศษอาหารทิ้งร่วมกับขยะอื่นๆ ($\bar{X} = 1.82$) รองลงมา คือ ท่านเคยทิ้งขยะลงในที่สาธารณะ ($\bar{X} = 1.76$) หากท่านเห็นขยะทิ้งไม่ลงถังท่านจะเก็บขยะนั้นและทิ้งในถังขยะ ($\bar{X} = 1.61$) และท่านมีการแยกขยะก่อนทิ้งทุกครั้ง ($\bar{X} = 1.58$) ส่วนข้อที่มีระดับการปฏิบัติที่ไม่ดี คือ ท่านทิ้งขยะลงถังทุกครั้ง ($\bar{X} = 1.24$) และหากท่านเห็นเพื่อของท่านทิ้งขยะในที่สาธารณะท่านจะเตือนเพื่อนของท่านให้ทิ้งขยะให้ถูกที่ ($\bar{X} = 1.50$) (ตาราง5)

ตาราง 5 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ด้านการทิ้งขยะให้ถูกต้องและเหมาะสม

พฤติกรรมจัดการ ขยะมูลฝอย ด้านการทิ้งขยะให้ถูกต้อง และเหมาะสม	ระดับการปฏิบัติ					แปลผล
	ความถี่ N = 317			\bar{X}	S.D.	
	เป็นประจำ	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย เลย			
1. ทานทิ้งขยะลงถังทุกครั้ง	245	69	3	1.24	0.447	ไม่ดี
2. ทานมีการแยกขยะก่อนทิ้งทุกครั้ง	139	173	5	1.58	0.526	พอใช้
3. หากทานเห็นขยะที่ไม่ลงถังทาน จะเก็บขยะนั้นและทิ้งในถังขยะ	129	182	6	1.61	0.526	พอใช้
4. หากทานเห็นเพื่อของท่านทิ้งขยะ ในที่สาธารณะท่านจะเตือนเพื่อนของ ท่านให้ทิ้งขยะให้ถูกต้อง	169	139	9	1.50	0.555	ไม่ดี
5. ทานเคยทิ้งขยะลงในที่สาธารณะ	89	183	45	1.76	0.636	พอใช้
6. ทานนำขยะเปียกประเภทเศษ อาหารทิ้งร่วมกับขยะอื่นๆ	73	178	66	1.82	0.663	พอใช้
รวม	n = 844	n = 924	n = 134	1.59	0.559	พอใช้

หมายเหตุ : N = จำนวนนักศึกษา, n = จำนวนครั้งที่ตอบคำถามในแต่ละข้อ

2) ปัญหาที่พบในการจัดการขยะมูลฝอยของนักศึกษา

จากการศึกษา พบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ถังขยะยังไม่ครอบคลุมในทุกพื้นที่ ไม่เพียงพอกับปริมาณขยะที่เกิดขึ้น(22.22%) รองลงมา คือ ส่วนใหญ่ไม่ใส่ใจเกี่ยวกับปัญหาขยะมูลฝอย และไม่มิจิตสำนึกในเรื่องนี้ (17.78%) ส่วนใหญ่ยังทิ้งขยะในที่สาธารณะ (15.56%) ในพื้นที่ราชการ และพื้นที่สาธารณะยังไม่มีการแยกประเภท เช่น ถังขยะเปียก ถังขยะทั่วไป ถังขยะรีไซเคิล และถังขยะอันตราย (13.33%) ปริมาณขยะที่เพิ่มมากขึ้น (11.11 %) ส่วนใหญ่ไม่ค่อยแยกประเภทขยะก่อนทิ้ง (6.67%) ไม่มีการณรงค์เกี่ยวกับปัญหาขยะมูลฝอยอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง (6.67 %) การจัดเก็บขยะของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังเก็บขยะปะปนกัน ถึงแม้จะมีถังขยะแยกประเภทให้ทิ้ง (4.44 %) และ ไม่มีเวลาในการคัดแยก (22.77) ตามลำดับ

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษา พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ภาพรวม พบว่า ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ พอใช้ เมื่อประเมินรายด้าน พบว่าในทุกด้านมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ พอใช้เช่นกัน ทั้งด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย การคัดแยกขยะมูลฝอย และการทิ้งขยะให้ถูกต้องและเหมาะสม

เมื่อวิเคราะห์ในแต่ละด้าน พบว่า ทั้ง 3 ด้าน ยังคงพบนักศึกษาที่ไม่มีการปฏิบัติในการจัดการขยะเลย ถึงแม้จะเป็นสัดส่วนที่น้อยไม่ถึงร้อยละ 10 ก็ตาม แต่นั่นแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมการจัดการขยะของบุคคลบางส่วนที่จะเติบโตไปเป็นบุคลากรของชาติในอนาคตยังคงปล่อยปะละเลยที่จะช่วยจัดการขยะ ถึงแม้ว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการขยะมูลฝอยแต่ก็นานๆ ครั้ง ถึงมีการจัดการขยะซึ่งไม่ได้ปฏิบัติเป็นประจำ นั้นแสดงให้เห็นว่านักศึกษาส่วนใหญ่ยังคงใส่ใจในเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยอยู่บ้าง แต่ก็เป็นไปได้ที่จะละเลยบ้างในบางครั้ง

ดังนั้น เพื่อให้กลุ่มคนส่วนใหญ่ ที่มีพฤติกรรมการจัดการขยะที่อยู่ในเกณฑ์พอใช้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึง มหาวิทยาลัยที่เป็นองค์กรที่เป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ต่างๆ ให้กับนักศึกษา ควรมีการปลูกฝังจิตสำนึก เจตคติที่ดีในการจัดการขยะ รวมทั้งการถ่ายทอดความรู้ด้านขยะมูลฝอยให้กับนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง และกระตุ้นให้นักศึกษานำวิธีการจัดการขยะเข้าไปใช้ในชีวิตประจำวันให้ได้ เช่น การจัดตั้งธนาคารขยะ หรือจัดโครงการที่เกี่ยวกับการแลกขยะเปลี่ยนเป็นของที่มีค่าให้กับนักศึกษา อันจะเป็นตัวช่วยให้นักศึกษามีพฤติกรรมการจัดการขยะที่ดีได้

ซึ่งจากข้อเสนอแนะของนักศึกษาที่ได้ให้ไว้ในอันดับแรก คือ ควรให้การอบรม ปลูกฝังจิตสำนึกให้กับนักศึกษาสมาเสมอ เพราะนักศึกษาบางคน นำน้ำ ขนมน มารับประทานในห้องแล้วไม่เก็บ นอกจากนี้ควรมีถังขยะแบบคัดแยกในทุกๆ พื้นที่ที่มีจุดติดตั้งถังขยะ ซึ่งจะช่วยในการคัดแยกขยะของนักศึกษา และควรมีกฎระเบียบที่ชัดเจน และมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผล

จากการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ในภาพรวม พบว่าระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ พอใช้ ($\bar{X} = 1.60$) โดยในแต่ละด้านของพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของนักศึกษา พบว่า ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ พอใช้ ในทุกด้าน ได้แก่ 1) การลดการเกิดขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 1.67$) 2) การทิ้งขยะให้ถูกต้องและเหมาะสม ($\bar{X} = 1.59$) และ 3) การคัดแยกขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 1.55$) ทั้งนี้เนื่องจากการปฏิบัติจริงของนักศึกษา ยังคงมีการปฏิบัติบ้าง และละเลยการปฏิบัติบ้าง จึงส่งผลให้ ระดับการปฏิบัติที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของนักศึกษาอยู่ในระดับที่พอใช้ ถึงแม้จะเป็นนักศึกษาที่เรียนในรายวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาขยะมูล และทางอาจารย์ผู้สอนได้มีการสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยให้กับนักศึกษา

แต่ก็ยังพบว่า มีนักศึกษาบางท่านที่ไม่เคยปฏิบัติเลย โดยในพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ถือเป็นพฤติกรรมส่วนตัวของแต่ละบุคคล อาจเป็นไปได้ที่จะมีทั้งคนที่ปฏิบัติและไม่ปฏิบัติซึ่งอาจเกิดจากระดับการศึกษาที่ต่างกัน ระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยที่ต่างกัน (วรพล ภูภักดี, 2554; Barr, Stewart, 2007) รวมไปถึงการเข้าใจถึงคุณค่าทางด้านสิ่งแวดล้อม (Barr, Stewart, 2007) นอกจากนี้การรณรงค์ปลูกจิตสำนึกในเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยก็ถือเป็นอีกปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะเช่นกัน (วลัยลักษณ์อัครีวงศ์, 2558) ส่งผลให้นักศึกษาบางส่วนไม่ตระหนักถึงปัญหาขยะมูลฝอย รวมไปถึงกลุ่มคนส่วนใหญ่ที่มีการจัดการขยะบ้างแต่นานๆ ครั้งทำ

เมื่อวิเคราะห์รายชื่อ พบว่า ข้อที่นักศึกษามีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยที่ไม่ดี มี 3 ข้อ คือ การทิ้งขยะเปียกจะต้องมีภาชนะรองรับเสมอ ($\bar{X} = 1.36$) การคัดแยกขยะเพื่อจำหน่าย ($\bar{X} = 1.43$) และการให้ความร่วมมือกันเป็นอย่างดีในการช่วยลดขยะมูลฝอย ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ใส่ใจเกี่ยวกับปัญหาขยะมูลฝอย และถือเป็นประเด็นที่ต้องใช้ความรู้ในการจัดการ โดยเฉพาะประเด็นด้านการคัดแยกขยะ ที่มีความจำเป็นในการใช้พื้นที่ในการจัดเก็บขยะก่อนการจำหน่าย ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่อาศัยอยู่ตามหอพักที่มีพื้นที่จำกัด จึงส่งผลให้การประเมินในประเด็นนี้ ผลการศึกษาออกมาในทิศทางที่ไม่ดี รวมไปถึงการจัดการขยะเปียกเช่นกันที่นักศึกษาบางส่วนมีการทิ้งขยะเปียกหรือเศษอาหารร่วมกับขยะอื่นๆ เป็นประจำ และส่วนใหญ่ยังคงปฏิบัติอยู่ถึงแม้จะนานๆ ครั้ง ทั้งนี้เนื่องจากถังขยะแยกประเภท มีการจัดวางไม่ครอบคลุม จึงส่งผลให้นักศึกษาทิ้งขยะทุกประเภทรวมกัน ทั้งตามหอพักนักศึกษา สถานที่เราวิชาการ รวมไปถึงพื้นที่บางส่วนของมหาวิทยาลัย (13.33%) นอกจากนี้ ถึงแม้จะมีถังขยะแยกประเภทให้ทิ้ง การจัดเก็บขยะของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังเก็บขยะปะปนกัน (4.44 %)

และจากการวิเคราะห์ในประเด็นการทิ้งขยะลงในพื้นที่สาธารณะ พบว่า นักศึกษายังคงมีการทิ้งขยะในที่สาธารณะ และมีการทิ้งบ้างนานๆ ครั้ง นั้นแสดงให้เห็นว่า นักศึกษายังคงปล่อยปะละเลยในการจัดการขยะ และยังคงมีการทิ้งขยะไม่ถูกที่ นี่จึงเป็นประเด็นที่น่าสวอนใจ ว่าทางอาจารย์ผู้สอน มหาวิทยาลัย จะจัดการกับบุคคลเหล่านี้อย่างไร เพื่อสร้างให้เกิดพฤติกรรมที่ดีขึ้น และหัดมาใส่ใจกับปัญหาขยะมูลฝอย ซึ่งการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย รวมถึงปัญหาสิ่งแวดล้อม วิธีที่ดีที่สุด คือ การแก้ไขที่พฤติกรรมของมนุษย์ ถึงแม้จะเป็นสัดส่วนของคนส่วนน้อยที่ก่อให้เกิดปัญหา แต่จำนวนคนที่มากกว่า 100 คน ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งที่มีการทิ้งขยะไม่ถูกต้องและเหมาะสมก็เป็นตัวก่อปัญหาที่สำคัญในระดับประเทศเมื่อคนมีจำนวนมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทางวิชาการ

ควรมีการศึกษาปริมาณขยะที่เกิดขึ้น จากกิจกรรมของนักศึกษา บุคลากร ในมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี และควรมีการศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยในมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานในการนำไปสู่กระบวนการจัดการ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

- 1) ควรมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาขยะมูลฝอย พร้อมกับการสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับปัญหาขยะมูลฝอยในมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีอย่างต่อเนื่อง
- 2) ควรมีการประชาสัมพันธ์โครงการต่างๆ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ที่เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยให้นักศึกษาได้รับทราบและปฏิบัติตาม

เอกสารอ้างอิง

- ปิยชาติ ศิลปะสุวรรณ. (2557). ขยะมูลฝอยชุมชนปัญหาใหญ่ที่ประเทศกำลังเผชิญ. สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, ปีที่ 4 ฉบับที่ 7 เดือนเมษายน 2557.(Online) : วันที่สืบค้นข้อมูล 25 มกราคม 2559. จาก:<http://nrei.rmutsv.ac.th/sites/default/files/poposal/บทความวิชาการขยะมูลฝอยชุมชนปัญหาใหญ่ที่ประเทศกำลังเผชิญ.PDF>
- ยศภัทร ยศสูงเนิน. วรรณภา รัตนวงศ์และนางนุช จันทร์ดาอ่อน. (2558). การศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนเทศบาลตำบลโคกกรวด.ในการประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ “สร้างสรรค์และพัฒนา เพื่อก้าวหน้าสู่ประชาคมอาเซียน” ครั้งที่ 2 ; 18-19 มิถุนายน 2558 ณ วิทยาลัยนครราชสีมา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา : ภาคโปสเตอร์. หน้า 63 – 69.
- รุ่งกิจ บุรณ์เจริญ. (2554). การจัดการขยะฐานศูนย์ : กรณีศึกษา โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต หลักสูตรการจัดการสิ่งแวดล้อม คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์.
- วรพล ภูภักดี. 2554. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบึงวิชัย อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์. วารสารวิชามหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 พ.ค. – ส.ค. 2554. หน้า 39 – 44.
- วลัยลักษณ์ อัครธีรวงศ์. (2558). ความคิดเห็นและพฤติกรรมที่มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. วารสารธุรกิจปริทัศน์ ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2558). หน้า 41 – 58.
- สุวิมล ทิรกานันท์. (2546). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. (2558). พิมพ์รายชื่อนักศึกษาในระบบบริการบุคลากร มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. (Online) : วันที่สืบค้นข้อมูล 25 มกราคม 2559. จาก : <http://192.168.237.27:7778/web/hmrservice/index.php>
- Barr, Stewart. (2007). Factors Influencing Environmental Attitudes and Behaviors A U.K. Case Study of Household Waste Management.Environment and Behavior, July 2007, vol. 39, 4.pp 435 – 473.